Akademija tehničko-umetničkih strukovnih studija Beograd
Odsek Visoka škola elektrotehnike i računarstva

Studijski program:

Ekološki inženjering

Predmet:

Ekološka regulativa

dr Boban Cvetanović

Predavanje 7

ISTORIJSKI RAZVOJ PRAVA ŽIVOTNE SREDINE U SRBIJI

Sredinom XIX veka, u tadašnjoj Knjaževini Srbiji, donet je prvi pravni propis koji se odnosio na zaštitu životne sredine.

To je bio *Ukaz o ušoravanju* iz 1837. godine koji se posredno odnosio i na životnu sredinu.

Nastankom Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (1918), a kasnije i Kraljevine Jugoslavije (1929), sa sve naglašenijim javnim interesom nad korišćenjem gradskog zemljišta i javnih dobara, doneto je više zakona koji se odnose i na životnu sredinu, kao na primer Građevinski zakon (1931), Zakon o šumama (1929) i drugi.

U razvoju zakonodavstva o zaštiti prirode i životne sredine Jugoslavije nakon Drugog svetskog rata, već 1945. godine donet je *Zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti* Demokratske Federativne Republike Jugoslavije.

Već 1946. godine, donet je Opšti zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih retkosti, na osnovu kojeg su doneti republički zakoni, a osnovani su i zavodi za zaštitu spomenika kulture.

Opšti zakon o šumama donet je 1947. godine.
Ovim zakonom bila je predviđena mogućnost da se šumski predeli prirodnih lepota, kao i oni istorijskog i naučnog značaja mogu zakonom proglasiti za nacionalne parkove.

Novi *Osnovni zakon o šumama*, kojim su predviđene i nove mere za zaštitu šuma, donet je 1963, da bi zatim, 1965. godine, bio donet i *Osnovni zakon o vodama*, u kome su predviđene i mere za zaštitu voda od zagađivanja. Na osnovu *Osnovnog zakona o vodama* SR Srbija je 1967. godine donela svoj *Zakon o vodama* kao dopunski zakon za izvršenje saveznog Osnovnog zakona o vodama.

1965. godine donet je i *Osnovni zakon o zaštiti vazduha*. U 1966. godini, donet je *Osnovni zakon o rudarstvu*, kojim je regulisano pitanje mineralnih sirovina kao i njihova eksploatacija, a *Osnovni zakon o iskorišćavanju poljoprivrednog zemljišta* regulisao je pitanje obrađivanja poljoprivrednog zemljišta i mere agrotehničkog i drugog karaktera.

Tokom 70-tih i 80-tih godina XX veka, SR Srbija donela je čitav niz posebnih zakona u oblasti zaštite životne sredine: *Zakon o zaštiti vazduha od zagađivanja, Zakon o zaštiti stanovništva od buke, Zakon o sprovođenju mera zaštite od jonizujućih zračenja, Zakon o zaštiti prirode itd.*

Svi ovi zakoni prestali su da važe **1991**. godine sa donošenjem sistemskog zakona koji se odnosi na zaštitu životne sredine u Srbiji – ***Zakon o zaštiti životne sredine***, kojim se nastojalo da se **na jedinstven način, kroz odredbe jednog zakona, obuhvate sva dobra zaštite životne sredine** po uzoru na Švedsku, koja je ovakav sistemski zakon donela 1969. godine.

Zakon o zaštiti životne sredine (1991) daje mogućnost da se pojedina pitanja i mere zaštite životne sredine mogu utvrditi i posebnim zakonom. Tako su nakon donošenja *Zakona o zaštiti životne sredine* doneseni i posebni: *Zakon o vodama (1991); Zakon šumama (1991), Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o lovstvu (1993), Zakon o ribarstvu (1994); Zakon o nacionalnim parkovima (1996); Zakon o postupanju sa otpadnim materijama (1996)* i drugi zakoni koji se posredno odnose i na zaštitu životne sredine.

Kako je Zakon o zaštiti životne sredine iz 1991. godine početkom XXI veka postao konceptualualno prevaziđen, Ministarstvo za zaštitu životne sredine je već 2001. godine izradilo Nacrt zakona o zaštite životne sredine, koji je predstavljao korak napred ka usklađivanju zakonodavstva u ovoj oblasti sa međunarodnim standardima.

Posle niza dorada, taj novi **Zakon o zaštiti životne sredine usvojen je od strane Narodne skupštine Republike Srbije krajem 2004. godine**.